

АЛЬТЕРНАТИВНІ ШЛЯХИ ПОСТАЧАННЯ ПРИРОДНОГО ГАЗУ КРАЇНАМ ЄС

Марочко С.С., асистент, **Денисова І.В.**, асистент,
Катериніна М.П., студент
Сумський державний університет

За останні роки прослідковується чітка тенденція до збільшення споживання природного газу країнами ЄС, яке на сьогодні вже становить 16,2% від загального споживання даного палива у світі. [1] Відсутність власних родовищ даного джерела енергії зробили регіон залежним від імпорту. На сьогодні основним постачальником країн ЄС є Росія, трубопроводи якої пролягають територією України, роблячи її головним транзитером. Політична ситуація, що призвела до переривань у постачанні газу, стала причиною для пошуку альтернатив співпраці України з постачальниками енергоносіїв.

Рішення ЄС може змінити економічну ситуацію всіх країн, які мають відношення до сьогоднішнього та майбутнього постачання газу до Єврозони. Існує декілька проєктів, які в ситуації, що склалася, можуть бути прийнятими країнами-експортерами та імпортерами природного газу.

1. Введення в експлуатацію альтернативної газотранспортної системи. В даному випадку зацікавленими сторонами залишаються Росія, як постачальник, та Євросоюз, як споживач. Це надасть змогу двом сторонам ліквідувати третю – транзитера, яким на сьогодні є Україна.

Однією з альтернатив українському співробітництву є проєкт «Набукко» – складова поставок енергоресурсів із Каспію до країн ЄС. Газогон передбачає поставку природного газу із родовища Ірану, який через конфлікт навколо своєї ядерної програми не може бути постачальником газу, і співробітництво з ним можливе лише в майбутньому. Крім Ірану, експортером може стати Азербайджан, який офіційно заявив про бажання співпрацювати з країнами ЄС в якості постачальника та транзитера [1]. Проєкт є важливим та політично вигідним для Європи, адже це дозволить ЄС знайти перспективного та надійного імпортера для забезпечення потреб у газі та надасть змогу стати регіону незалежним від політичних незгод із Росією. Крім того, Чорноморський та Центральноазіатський регіони в найближчому майбутньому можуть зіткнутися зі збільшенням попиту на свої енергоресурси, що пов'язано зі стрімким розвитком, а отже, і збільшенням споживання природного газу такими країнами, як Індія та Китай. Отже, розглядаючи даний проєкт, ЄС повинен не зволікати із прийняттям рішення.

По-друге, в той самий час розглядаються шляхи будівництва газопроводів «Південний потік» та «Північний потік» [1], що не планують пролягати територією України. За сучасної потреби в природному газі Євросоюзу залишається доцільним будівництво лише одного проєкту, що

створює велику конкуренцію, під впливом якої приймаються рішення всіх зацікавлених сторін. Так, Росія, вбачаючи в Каспійському регіоні потенційних конкурентів, намагається зберегти наявний сегмент ринку, прагнучи залишитися без транзитерів, що спростить укладання угод з ЄС та посилить залежність останнього від відносин з Росією. Будівництво нового газопроводу в обхід Україні є економічно вигідним насамперед компаніям, які постачатимуть труби, електронне устаткування, засоби зв'язку, надаватимуть власні послуги тощо.

2. *Продовження використання вже налагоджених зв'язків.* За таких обставин, Україна зможе продовжувати виконувати свої функції транзитера, і будівництво газопроводу за межами останньої негативно вплине на економічний стан всієї країни. Особливо ускладнює процес пошуку економічно вигідних шляхів транспортування політична ситуація, за якої політичні пріоритети у відносинах між країнами стають важливішими за економічне обґрунтування вартості транспонованого трубопроводами природного газу.

Будь-яке з перерахованих рішень із впровадження нової газотранспортної системи не є економічно вигідним для України. Аби не допустити остаточної зміни орієнтації країн Європи на Центральноазіатський регіон та будівництво нових газопроводів, необхідно модернізувати власну газотранспортну систему, яка працює вже понад 40 років і довела часом власну надійність та можливість повністю задовольняти наявний попит країн Заходу. Так, на сьогодні газотранспортна система України постачає природний газ до Чехії, Словаччини, Австрії, Німеччини, Франції, Швейцарії, Італії, Румунії, Польщі, Угорщині, Хорватії, Болгарії, Греції, Туреччині, щороку експортуючи, за даними [1], понад 100 млрд. м³ природного газу. Потенційною послугою української газотранспортної системи може бути тимчасове зберігання газу, який належить іншим європейським країнам, у підземних газосховищах, розміщених у західних регіонах країни (їх потужності на сьогодні використовуються лише на 45–55%). До того ж, переоснащення українського трубопроводу потребує набагато менше витрат, ніж будівництво нового ідентичного проекту.

Крім цього, з'ясовано, що впровадження нового газопроводу не є доцільним і для самого ЄС, оскільки регіон передбачає скорочення енергоспоживання до 2020 року на 20% за «Стратегією 20-20-20» [1], тому вже через 10 років нова газотранспортна система не зможе приносити таких стрімких прибутків своїм власникам, як за найближчими прогнозами експертів.

Для України як транзитера стрімкий пошук нових шляхів та співробітників призводить до загрози втрати власної ніши у транспортуванні природного газу до ЄС. Якщо Захід відмовиться від послуг України, відбудуться величезні економічні втрати як при будівництві нових шляхів,

так і при відмові використання існуючої системи трубопроводів. Тож, на нашу думку, не дивлячись на привабливість нових проектів, все ж залишається економічно вигіднішим як для України, так і для країн ЄС технічне переоснащення вже існуючого сполучення. При цьому, рішення ЄС буде залежати в тому числі і від позиції України, яка зобов'язана продемонструвати надійність та стабільність у співробітництві.

1. Таран С.І. Альтернативні газотранспортні маршрути Європи та Росії: політико-економічні особливості / С.І. Таран // Економічний часопис ХХІ. – №1–2. – 2011. – С. 9–12.

Міжнародна стратегія економічного розвитку регіону: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 19–21 червня 2012 року / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : СумДУ, 2012. – С. 72-74.